

NATALIE
HAYNESOVÁ

„Duchaplné, strhujúce, neúprosné.“

MARGARET ATWOODOVÁ

MEDÚZIN
PRÍBEH

TATRAN

MEDÚZIN PRÍBEH

NATALIE
HAYNESOVÁ

MEDÚZIN
PRÍBEH

TATRAN

Z anglického originálu Natalie Haynes: STONE BLIND,
ktorý vyšiel vo vydavateľstve Mantle, an imprint of Pan Macmillan,
a division of Macmillan Publishers International Limited, Londýn 2022,
preložila Jana Pernišová.

Vyšlo vo Vydavateľstve TATRAN, Bratislava 2023 ako 5425. publikácia.

Vydanie I.

Prebal a väzbu podľa pôvodného návrhu spracoval Peter Zentko.

Zodpovedná redaktorka Adriana Oravcová

Jazykové redaktorky Zlata Sršňová, Zuzana Šulajová

Technický redaktor Peter Zentko

Sadzba AldoDesign

Vytlačil FINIDR, s.r.o., Český Těšín.

www.slovtatran.sk

:: knihy pre **hodnotnejší** život

All rights reserved.

Copyright © Natalie Haynes 2022

Translation © Jana Pernišová 2023

Slovak edition © Vydavateľstvo TATRAN 2023

ISBN 978-80-222-1480-3

*Bratovi, ktorý pri mne stál od samého začiatku,
a sestram, ktoré som našla cestou*

Zoznam postáv:

STENO, EURYALE, MEDÚZA – Gorgony, dcéry morskej bohyně Keto a morského boha Forkyna. Obývajú severné pobrežie Afriky.

ATÉNA – bohyňa vojny, dcéra METIDY (podľa mytológie jedna z prvých bohýň) a DIA (kráľa olympských bohov)

POSEIDÓN – boh mora, Diov brat, Aténin strýko

AMFITRITA – kráľovná morí, Poseidónova manželka

HÉRA – kráľovná olympských bohov, Diova manželka

GAIA – bohyňa zeme, matka Titanov a Gigantov vrátane ALKYONEA, PORFYRIÓNA, EFIALTA, EURYTA, KLYTIA, MIMA A ENKELADA

HEFAISTOS – božský kováč, syn Héry (ale nie Dia)

HERMES – posol bohov

HEKATA – bohyňa noci a čarodejníc

DEMETER – bohyňa roľníctva, matka PERSEFONY

MOIRY – bohyne osudu

GRAIE (sivé) – DEINO, ENYO, PEMFREDO – zosobnenie duchov mora. Delia sa o jedno oko a jeden zub.

Zoznam postáv

HESPERIDKY – záhradné nymfy poverené strážiť Hérine zlaté jablká. Zvyčajne majú poruke všetko, čo treba na úspešnú výpravu.

NEREIDY – päťdesiat náladových morských nýmfi

ZEUS – kráľ bohov, Hérin manžel

Smrteľníci

DANAE – dcéra AKRISIA, menej významného gréckeho kráľa

DIKTYS – Danain priateľ, brat POLYDEKTA, kráľa ostrova Serifos

PERSEUS – syn Danae a Dia

KASSIOPEIA – kráľovná Etiópie, manželka KEFEA

ANDROMEDA – dcéra Kassiopeie a Kefeá

ERICHTONIOS – bájný aténsky kráľ

IODAMA – mladá Aténina kňažka

Iné

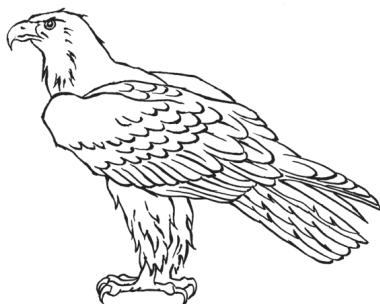
CORNIX – utáraná vrana

ELAIA – aténsky olivový háj

HERPETA – hady

Prvá část

Sestra

Gorgoneion

Vidím vás. Všetky tie tvory, ktoré ľudia považujú za príšery.

A vidím aj mužov, ktorí vás tak volajú. Pravdaže, sami sa pokladajú za hrdinov.

Vidím ich len na okamih, potom sa mi stratia z očí.

Ale stačí to. Vďaka tomu viem, že hrdinovia nie sú láskaví, statoční ani oddaní. Niekedy – nie vždy, len občas – sú príšerní.

A čo príšera? Čo o nej vlastne vieme? Je iba obeť, ktorej nebolo pomoci.

Napadli ju, zneužili a zhanobili, a napriek tomu sa jej máte báť. Podľa príbehu je práve ona tá zlá. Je predsa príšera, no nie?

Nuž, to sa ešte uvidí.

Panopeia

Ak sa vydáte na cestu za zapadajúcim slnkom, časom natrafíte na uzučký záliv, kde sa more stáča do vnútrozemia. Etiópia sa tu stretáva s Okeanom – najvzdialenejšia pevnina s najvzdialenejším oceánom. Keby ste sa vzniesli na oblohu a obzreli si zátoku z vtáčej perspektívy, zbadali by ste, že sa hadí ako vretenica. Nie, nie je to rieka, tečie totiž opačným smerom, no možno by sa vám zdalo, že práve v tom spočíva jej čaro. Cestou ste preleteli aj popri Graiach, hoci ste si ich možno nevšimli – zväčša sa zdržiavajú v jaskyni, aby nespadli z útesov do rozbúreného mora. Pýtate sa, či by to prežili? Pravdaže, sú predsa nemsrteľné, ale ani bohovia sa nechcú naveky zmietať medzi skalami a príbojom.

Prehnali ste sa aj popri Gorgonách, ktoré žijú neďaleko svojich sestier Graií. Sú síce rodina, no napriek tomu sa nikdy nestretli. Spája ich vzduch i more, aj keď o tom nevedia, alebo na to už zabudli – a teraz ich spájate aj vy.

Tento príbeh vás zavedie aj inam – predovšetkým na Olymp, do Líbye, ako ju budú volať Egypťania a neskôr i Gréci, a na ostrov Serifos. Možno sa vám zdá, že je to príliš náročná cesta, no keďže stojíte na konci sveta, musíte sa nejako vrátiť späť. Ocitli ste sa neďaleko Hesperidiek, ale tie vám zrejme nepomôžu, aj keby ste ich nejakým zázrakom našli (a to sa vám nepodarí). Ostáva vám teda len jedna možnosť – zamieriť za Gorgonami, za Medúzou.

Metis

Metis sa premenila. Keby ste ju zazreli, prv než postrehla blížiacu sa hrozbu, videli by ste vysokú ženu s dlhými končatinami a vrkočom hustých tmavých vlasov, ktorá prenikavými očami lemovanými čerňou pozorne skúmala okolie. Ani sa nepohla, no navidomoči bola v strehu. Každá bohyňa sa vie brániť a pre Metidu to platilo dvojnásobne, aj keď nebola vyzbrojená Artemidinými šípami či Hérinou leďva potláčanou zlosťou.

Len čo vycítila, že jej hrozí nebezpečenstvo, zmenila sa na orla a vyletela do výšav, kde jej južný vietor nežne čuchral zlatisté krídla. Napriek zbystrenému zraku sa jej však nedarilo zistiť, prečo jej pred chvíľou vstali dupkom krátke vlásky na krku. Párkrát zakrúžila vo vzduchu, no nič nezbadala. Napokon sa teda zniesla nadol, sadla si na vrchovec cyprusu, vykrúcala svalnatý krk na všetky strany a tuho premýšľala.

Spustila sa z vysokého konára na piesčitú zem, zaborila pazúry do prachu a vzápätí už nebola orlom. Zahnutý zobák sa stiahol a operené nohy zmizli v nenávratne. Jedno svalnaté telo vystriedalo druhé, no z očných štrbín jej stále vyžarovala rovnaká inteligencia. Plazila sa po kameňoch s bruchom bledým ako piesok a hnedým cikcakovitým pásom na šupinatom chrbte. Mihala sa po súši rovnako rýchlo, ako lietala na oblohe. Len čo zastala pod veľkou opunciou, pritísila sa k zemi v snahe odhaliť príčinu svojej úzkosti, no nie a nie ju vypátrať. Potkany, živiace sa zvyškami z neďalekého chrámu, sa rozutekali do

bezpečia, ale široko-ďaleko sa neozvali kroky žiadneho tvora, pred ktorým by mala utekať. Uvažovala, čo ďalej.

Dlhý čas nehybne zotrvala pod kaktusom, vychutnávala hrejivé teplo zeme a obzerala sa privretými očami. Vedela, že je takmer neviditeľná, rýchlejšia než väčšina živočíchov a vyzbrojená ničivým jedom. Nemala sa čoho báť, no napriek tomu sa necítila bezpečne. Navyše nemohla ostať hadom naveky.

Odlepila sa od kaktusu a vkĺzla do tieňa cyprusov. Znenazdajky sa vzopla a znovu zmenila podobu. Z cikcakovitého vzoru na chrbte sa stali bodky a tvrdé šupiny vystriedala drsná srst. Narástli jej uši a na svalnatých nohách sa zjavili mocné laby zakončené ostrými pazúrmí. Nádherná leopardica lenivo švihala chvostom a odháňala ním muchy. Spočiatku sa pohybovala pomaly a precíťovala každučký kameň pod mäkkými labami. Všetky zvieratá v okolí sa jej báli, ale v kútiku srdca ju naďalej sužovala úzkosť. Dala sa do behu a zamierila medzi stromy. Rastliny, čo sa jej zachytávali na tele, ju vôbec nespomalovali – práve naopak, uháňala čoraz rýchlejšie. Vedela, že dokáže chytiť čokoľvek a nič na svete ju nedoženie. Opájala sa vlastnou mocou. Pripadala si ľahká ako pierko, ako masa svalov, čo prenasleduje svoju korisť – a vtom ju lapili.

Zeus bol všade a nikde zároveň. Obklopoval ju oslnivý oblak, pred ktorým nebolo úniku. Jej citlivé oči nezniesli toľký jas, nuž sa s myknutím zmenila späť na hada. Zdalo sa jej, že oblak hustne a uzatvára ju do pasce. Skúsila sa podeň podplaziť, no nešlo to – nedlával ju len zhora, vychádzal aj spod zeme. Chcela utiecť, ale zo všetkých strán sa na ňu valila nepreniknuteľná žiara. Z oslepujúceho svetla ju napriek ochrannej blanke rozboleli oči. Napokon sa odhodlala na posledný zúfalý pokus a rýchlo menila podoby z orla na diviaka, kobyľku či leopardicu, no márne – nedokázala pred ním uletieť ani ho prekľať, zhltnúť či predbehnúť. Cítila, ako oblak okolo nej tuhne a začína ju nepríjemne zvieriť. Svaly ju boleli od toľkého tlaku, nuž sa nevoľky začala zmenšovať. Najprv sa zmenila na lasicu, potom na myš a nakoniec na cikádu, ale nič nepomáhalo. Zovretie stále silnelo, tak sa premenila na mravca a vtom začula jeho nenávidený hlas. Vravel jej, že pred ním nie je úniku. Vedela, čo musí spraviť, aby sa zbavila mučivej bolesti –

podvoliť sa inej bolesti. Nakoniec sa vzdala a porazenecky sa vrátila do pôvodnej podoby.

Keď sa jej Zeus zmocnil, predstavovala si, že je orol.

*

Zeus bol nenapraviteľný sukničkář, no jeho zálety spravidla netrvali dlho, čo Héra považovala za jedinú poľahčujúcu okolnosť. Vzplanutie, honba za korisťou a následné uspokojenie sa zakaždým odohrali tak rýchlo, až si mohla navrávať, že v podstate o nič nejde. Kiežby sa aspoň každý jeden románik neskončil narodením ďalšieho potomka. Svet sa priam hmýril bohmi a polobohmi, ktorí jej deň čo deň pripomínali, že Diove nevery nemajú konca-kraja. Héra oplývala takmer nevyčerpatelnou zlomyseľnosťou, no aj ona mala čo robiť, aby stihla prenasledovať toľko žien, bohýň, nýmfi a vreštiacich novorodencov.

Málokedy sa v duchu vracala k Diovej bývalej manželke. Nechcela na ňu myslieť, lebo aj najmenšia zmienka o nej ju vždy rozmrzela. Nik nehrá rád druhé husle a Héra nebola výnimkou. Metis sa vydala za Dia ešte predtým, než oňho Héra prejavila záujem, ale rozišli sa pred mnohými vekmi, takže ich niekdajšie manželstvo dávno upadlo do zabudnutia. V lepšie dni si naň Héra ani nespomenula, v tie horšie ho považovala za obyčajný podraz. Zdalo sa jej absurdné, aby kráľovná Olympu prišla o svoje zaslúžené prvenstvo len preto, že iná bohyňa dostala Dia do chomúta o čosi skôr. A keďže Héra zväčša neoplývala dobrou náladou, nemala Metidu vôbec v láske, ale musela znášať toľko ďalších príkorie, že si ju zvyčajne nevšímala.

Metis radila Diovi vo vojne proti Titanom a pomohla mu tiež poraziť jeho otca Krona. Bola bystrá, pohotová a všetkými masťami mazaná. Héra nepochybovala, že je rovnako dôvtipná ako jej predchodkyňa, ale okolnosti ju prinútili intrigovať proti Diovi, zatiaľ čo Metis mu ponúkla svoju múdrosť ako dar. Odfrkla si. Aj tak jej to nepomohlo – Héra ju nahradila. Dnes už si nik nepamätal Metidine dávne pletky s Diom, nik nepochyboval o nadradenosti jeho sestry a manželky Héry, kráľovnej Olympu.

O to viac ju hnevalo, že ju Zeus podviedol práve so svojou bývalou.

Zvesti o jeho nevere poletovali po Olympe ako neposedný vánok. Nik sa neodvážil spomenúť ich pred Hérrou, ale tá beztak o všetkom vedela. Jej opovrhnutie sa prehlbovalo s každou novou správou o manžellových záletoch, nuž si zaumienila, že sa mu pomstí. Posledný deň-dva bol Zeus veľmi tichý a vyhýbal sa jej – akiste dúfal, že medzičasom zabudne na svoj hnev. Keď začula jeho kroky, usalašila sa na veľkú, pohodlnú stoličku vo svojej komnate uprostred labyrintu olympských chodieb, kde sa aj najmenší zvuk hlasito ozýval, a lenivo sa zahľadela na svoje nechty. Vykasala si šaty, aby jej nesiahali až po členky, a stiahla si výstrih k poprsiu. „Manžel môj,“ vyhlásila, len čo Zeus vošiel do miestnosti s mierne úskočným výrazom na inak majestátnej tvári.

„Prosím?“ hlesol.

„Bála som sa o teba.“

„Nuž, bol som...“ Už dávno sa naučil, že stíchnuť uprostred vety je lepšie než klamať. Odjakživa mala dobrý nos na jeho lži – bola to jedna z jej najmenej príťažlivých vlastností.

„Viem, kde si bol,“ odvetila. „Je toho plný Olymp.“

Zeus prikývol. Neprekvapilo ho to – napokon, olympania boli majstri klebiet. Lutoval, že im dávno nevytrhol jazyky – aspoň tým, ktorých stvoril. Ktovie, či by sa to nedalo urobiť aj spätne.

Héra pochopila, že jej nevenuje pozornosť. „Bála som sa o teba,“ zopakovala.

„Prečo?“ Nepochybne sa ho snažila chytiť do pasce, no občas bolo jednoduchšie prejsť rovno k veci.

„Trápi ma, čo s tebou bude, láska moja,“ zašepkala. Nenútene sa zamrvila a šaty sa jej ešte viac roztvorili. Zeus sa v duchu pokúsil vyhodnotiť situáciu. Jeho manželka často zúrila a občas ho zvädzala, ale nespomínal si, že by niekedy robila oboje naraz. Podišiel bližšie a dúfal, že sa mu to nevypomstí.

„Ako to myslíš?“ vyzvedal, načiahol sa a hravo ju potiahol za kučeru. Zdvihla hlavu a pozrela mu rovno do očí.

„Robím si o teba obavy,“ vyhlásila. „Počula som príšerné veci o Medidinom potomstve.“ Na okamih stuhol, no vzápätí ju začal znovu hladkať. Očividne sa chcel za každú cenu vyhnúť hádke. „Bola to Metis, nie? Myslíš tentoraz.“

V hlase jej zaznel príkry tón a Zeus jej zaboril ruku do vlasov. Vedela, že jej ich bez váhania vytrhne, ak si nedá pozor na jazyk. „Bojím sa, či si náhodou nezabudol, čo ti raz povedala o svojich deťoch,“ vzdychla si. „Ak sa nemýlim, tvrdila, že jej dieťa ťa zosadí z trónu.“

Neodpovedal, ale Héra dobre vedela, že udrela na citlivú strunu. Ako len mohol byť taký pochabý? On sám predsa zvrhol svojho otca (navyše s Metidinou pomocou!) a jeho otec spravil to isté starému otcovi. Ako mohol zabudnúť, čo mu Metis prezradila, keď boli ešte manželia? To sa mu hádam iba sníva!

„Nesmieš strácať čas,“ dodala Héra. „Metis ti povedala, že jej dcéra múdrosťou prevýši všetkých okrem svojho otca a syn sa stane kráľom bohov i ľudí. To nesmieš dopustiť.“

Lenže jej manžel sa už medzitým vyparil.

*

Keď k nej Zeus prišiel druhý raz, Metis nestrácala čas skrývaním. Bolo nad slnko jasnejšie, že pred ním nemá kam uniknúť. Mohla len dúfať, že jej dcéra (nepotrebovala dar jasnozrivosti, aby zistila, že čaká dcéru, skrátka to vycítila) prežije. Pred mnohými rokmi manželovi prezradila, že mu môže povíť dcéru a potom syna, ktorý ho jedného dňa premôže. Vedela už vtedy, čo sa stane? Napokon, poznala Diove obavy lepšie než ktokoľvek iný – spravil by čokoľvek, aby jej zabránil porodiť obávaného potomka.

Opäť sa ocitla vo vnútri blesku. Zahalila ju nadpozemsky jasná žiara a prudký tlak ju znovu prinútil zmeniť sa z leopardice na hada a potom na svrčka. Tentoraz však necítila bolesť. Vnímala len náhlu temnotu, keď ju Zeus vzal do obrovskej dlane, a vzápätí ju obklopilo čierne mračno, ktoré nasleduje po blesku. Bol to zvláštny pocit – zo všetkých strán ju zvierala tma, ktorá nemala konca-kraja. Metis pochopila, že Zeus si ju vložil do úst a prehltol ju. Ona i jej dcéra uviazli v útrobach kráľa bohov bez štipky nádeje na vyslobodenie. Len čo si to uvedomila a zmierila sa s vedomím, že viac neuzrie svetlo sveta, pocítila, ako sa čosi v jej vnútri proti tomu búri.